

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.165/2018/7.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke
. Gáspár Mónika előadó bíró
. Csőke Andrea bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Bihari Ügyvédi Iroda (

Az alperes:

Az alperes képviselője: Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.462/2017/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Szegedi Törvényszék 11.P.21.711/2016/12. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 541.800 (ötszáznegyvenegyezer-nyolcszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és az alperes jogelődje, a Budapest **A.** Zrt. (továbbiakban: alperes) 2008. január 5-én svájci frank alapú, változó kamatozású és futamidejű kölcsönszerződést kötöttek gépjármű finanszírozására. Szerződésükben meghatározták a törlesztőrészek összegét, a kölcsön futamidejét, az induló éves ügyleti kamatlábat (8,83%), valamint a THM induló mértékét (9,84%), azzal, hogy a THM nem tükrözi a kölcsön árfolyam- és kamatkockázatát (9. pont).
- [2] A kölcsönszerződés 7. pontja tartalmazta egyebek mellett, hogy a devizaalapú finanszírozás esetén a törlesztőrészek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyamának és kamatának alakulásától függően változhat, aminek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése vagy módosulása esetén a teljes hátralévő tőketartozást érintő árfolyam-különbözet egy összegben esedékessé válik. Az adós kijelenti, hogy tudatában van a devizaalapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit.
- [3] A kölcsönszerződés részét képezte az alperes pénzkölcsön nyújtására és pénzügyi lízingre vonatkozó üzletszabályzata (a továbbiakban: ÜSZ), amelynek 18.3.2. pontja tartalmazta, hogy a deviza alapú szerződések változó kamatozású szerződések, az ügyfél a fizetési kötelezettségeit forintban teljesíti. A 18.3.4. pontban írt kikötés az egyedi szerződés 7. pontjával azonos tartalommal szólt. Az ÜSZ 27.2. pontja rendelkezett az azonnali hatályú felmondás jogáról, amelyet az alperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 525. §-ában meghatározott esetben, továbbá akkor volt jogosult gyakorolni, ha az ügyfél a szerződésben, annak mellékletében foglalt bármely kötelezettségét a kitűzött határidőn belül részben vagy egészben nem teljesítette.
- [4] 2013. január 3-án az alperes - fizetési kötelezettség elmulasztására hivatkozással - azonnali hatállyal felmondta a felek közti szerződést és felszólította a felperest 5.451.896 Ft megfizetésére.
- [5] Az alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (továbbiakban: DH2. tv.) alapján elszámolási kötelezettségét teljesítette, a tisztességtelenül felszámított 722.613 Ft-ban kimutatott összeget a felperes lejárt tartozásába beszámította, amellyel a felperes tartozása 5.458.619 Ft-ra csökkent.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [6] A felperes keresete tárgyában - amely a kölcsönszerződés teljes, illetve részleges érvénytelenségének megállapítására, valamint hatályossá nyilvánítására irányult - az első fokon eljáró bíróság külön végzéssel a pert megszüntette a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése, 39. §-a alapján.
- [7] Az alperes módosított vizontkeresetében 5.418.649 Ft és járulékai megfizetésében kérte a felperes marasztalását.
- [8] A felperes védekezése a vizontkeresettel szemben elsődlegesen a per áttételére, érdemben a vizontkereset elutasítására irányult, a kölcsönszerződés létrejöttének hiánya, érvénytelensége, illetve az árfolyamkockázattal kapcsolatos kikötések - azaz a kölcsönszerződés 7. és az ÜSZ 18.3.4. pontja - tisztességtelenségen alapuló érvénytelensége, valamint a felmondás jogellenessége miatt. A felek szerződéséből eredő fizetési kötelezettségét 2.516.882 Ft-ban jelölte meg.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében a vizontkereset szerint kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 5.418.649 Ft tőkét és járulékait.
- [10] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a felperes által az alperesnek fizetendő marasztalás tőkeösszegét 5.417.681 Ft-ra leszállította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [11] A jogerős ítélet indokolása elsőként azt rögzítette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 43. § (1) bekezdés, illetve a 147. §-a alapján megalapozatlanul hivatkozott a felperes az első fokon eljáró bíróság illetékességének és hatáskörének hiányára a vizontkereset elbírálásával összefüggésben. A felperesnek az alávetéses kikötés tisztességtelenségére tett nyilatkozata a vizontkereset tárgyában folytatódó eljárásra is kihatott. A törvényszéki hatáskörbe tartozó kereset miatt pedig fennállt a törvényszék hatásköre a vizontkereset elbírálására is.
- [12] Nem sértett eljárási szabályt az elsőfokú bíróság azzal sem, hogy a felek közötti jogviszonyt - a megállapodás elnevezésétől függetlenül, tartalma szerint - a kölcsönszerződésre vonatkozó szabályok alkalmazásával bírálta el az rPtk. 523. §-a szerint.
- [13] Érdemben osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet jogi álláspontját a kölcsönszerződés 7., illetve az üzletszabályzat 18.3.4. pontjának érvényességével kapcsolatban. Az rPtk. 198. § (1) bekezdése, 205. § (1) bekezdése alapján kiemelte az ítélet tábláján, hogy a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása nem tekinthető a felek kölcsönös és egybehangzó akaratnyilatkozatának, a felek számára jogokat, kötelezettségeket nem határoz meg, ezért nem minősül általános szerződési feltételnek az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerint. Utalt az rPtk. 209. § (4) bekezdése, illetve 2009. május 22. napjától az (5) bekezdése mellett a 2/2014. PJE

jogegységi határozatára, amely szerint nem megfelelő tájékoztatás esetén tisztességtelen az árfolyamkülönbözetből eredő fizetési kötelezettséget a fogyasztóra terhelő szerződési feltétel. A perben az volt vizsgálendő, hogy az alperes által adott tájékoztatás világosan és egyértelműen kifejezésre juttatta-e az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettség kötelezettjét, illetve azt, hogy nincs felső határa. Az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó szempontjából értékelve a szerződés szövegét és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatást, egyetértett az ítéletábrával az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felek közti egyedi szerződésben szereplő feltételek, valamint az üzletszabályzat rendelkezései egyértelműen kifejezésre juttatták a deviza alapú kölcsönszerződés sajátosságát az árfolyamkockázat viselésében, továbbá azt is, hogy annak felső határa nincs. A felperes számára a szerződés és az üzletszabályzat rendelkezéseinek körültekintő és gondos átolvasásával felismerhető kellett legyen, hogy fizetési terhei előre nem látható mértékben megnövekedhetnek, az árfolyamváltozás valós kockázatot jelent, amely korlátozás nélkül őt terheli.

- [14] A fellebbezésben foglalt hivatkozás miatt rögzítette a másodfokú bíróság, hogy a 2008/48/EK irányelv rendelkezéseit a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Fnyhtv.) a hazai jogba átültette. Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást sem az irányelv, sem az Fnyhtv. nem szabályozza, a hitelező ebben jelentkező mulasztásához nem fűzik az érvénytelenség jogkövetkezményét. Az Európai Unió Bírósága a C-42/15. számú ügyben állást foglalt a hivatkozott irányelv egyes rendelkezései értelmezéséről, azonban nem mondta ki, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót kizárólag a tőke visszafizetése terheli.
- [15] A kölcsönszerződés megszüntetésével összefüggésben a másodfokú bíróság álláspontja az volt, hogy az alperes az ÜSZ 27.2. pontja, illetve az rPtk. 525. §-a szerint jogszerűen gyakorolta felmondási jogát a felperes fizetési késedelme miatt. Felmondó nyilatkozata alapján - amely utalt a felperes esedékes fizetési kötelezettsége elmulasztására többszöri felszólítás ellenére, ezen túl jogcímenként bontva részletezte a tartozást és hivatkozott az ÜSZ rendelkezésére - a felperes számára egyértelmű kellett legyen a felmondás oka. Az ÜSZ szabályozási megoldásától függetlenül megállapítható a felmondás jogszerűsége az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint. Megalapozatlanul hivatkozott a felperes arra, hogy a felmondáskor hátraléka árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség hiányában nem volt, ugyanis e címen fizetési kötelezettség terhelte. A DH2. tv. alapján tisztességtelenül felszámított 722.613 Ft-ot az alperes a felperes fennálló tartozásának meghatározása során figyelembe vette, a felperes tévesen hivatkozott ennek ellenkezőjére.
- [16] A másodfokú bíróság a fellebbezést a fizetési felszólítás

költségnek felszámítása körében - 968 Ft erejéig - alaposnak találta.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [17] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan a per tárgyalására hatáskörrel rendelkező bírósághoz az ügy áttételét és e bíróság utasítását kérte az elszámolás lefolytatására.
- [18] Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az rPp. 23. § (1) bekezdés k) pontját, 122. §-át, az rPtk. 321. §-át, 522. §-át, 198. §-át, 205. § (3) bekezdését, 205/B. §-át, 209. § (1) és (4) bekezdését, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdését, a DH2 tv. 5. § (2) bekezdését, a 2008/48/EK irányelvet, a 2/2014. PJE jogegységi határozatot, az rPp. 24. § (1) bekezdését, 79. §-át és az Alaptörvény R cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdést. amely miatt új határozat meghozatala indokolt az ügyben.
- [19] Előadta, hogy az alperes az elsőfokú határozat meghozatalakor már megszűnt, perbelépését csak a másodfokú eljárásban jelentette be, ezért a per megszüntetésének volt helye.
- [20] Állította továbbá, hogy az ügyben első fokon eljáró bíróságnak sem hatásköre, sem illetékessége nem volt a vizontkereset elbírálására. Az ÜSZ 33. pontjában foglalt alávetéses illetékesség tisztességtelenségére ugyanis egyedül a felperes, de csak a per megszüntetett részében hivatkozott. A vizontkereset a vonatkozó perértéknél fogva, illetve amiatt, mert a kereset tekintetében a per megszüntetésre került, nem tartozott a bíróság hatáskörébe.
- [21] Álláspontja szerint megsértették az ügyben eljáró bíróságok az rPp. 213. § (1) bekezdését, amikor annak ellenére, hogy a perbeli szerződésre nem a kölcsönszerződés, hanem a hitelszerződés szabályai voltak irányadóak, a jogvitát az rPtk. 523. §-ának alkalmazásával bírálták el.
- [22] Fenntartotta semmisségi kifogását a hitelszerződés 7. pontja, valamint az ÜSZ 18.3. pontja tisztességtelensége miatt az rPtk. 205/A. §, 205/B. § (2) bekezdése, 198. §-a, 199. §-a és 207. § (2) bekezdése, illetve a Hpt. 203. § (6)-(7) bekezdése, az rPtk. 209. § (1), (4) bekezdése alapján. Álláspontja szerint az ügyben eljáró bíróságok a kikötések nyelvtani értelmezésével, a felperes személyes meghallgatása nélkül megalapozatlanul állapították meg a szerződéses feltételek megfelelőségét. A hitelszerződés 7. pontjában meghatározott fokozott kockázattól eltérően a szerződés megkötésekor a gépjármű-kereskedés ellentétes tájékoztatást adott számára, amikor azt hangsúlyozta, hogy az elmúlt években nem volt nagy árfolyammozgás, azaz az árfolyamváltozásban rejlő kockázatot elbagatellizálta. Hivatkozott az Európai Unió Bíróságának a C-183/16. számú, valamint a C-26/13. számú ügyben hozott határozataira, amelyek alapján hangsúlyozta, hogy a felperes a

szerződés megkötését megelőzően nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról, nem vált egyértelművé számára, hogy az árfolyamváltozás hatása gazdaságilag nehezen elviselhetővé válhat. Az átláthatóság követelményét nem nyelvtani és alaki érthetőség biztosításával, hanem a rendelkezés hatásmechanizmusán keresztül kell teljesíteni ahhoz, hogy a fogyasztó megértse és felmérhesse a tartozásra gyakorolt hatását. A perbeli esetben a jelentős szót alkalmazó tájékoztatás ebből a szempontból is elégtelen. A kölcsönszerződés 7. pontjának értelmezéséből nem lehet következtetni a felperest érintő kockázat korlátatlanságára. Az alperes eljárásával nem kockázatteljesítés, hanem kockázattelepítés történt.

- [23] Hivatkozott a kölcsönszerződés felmondásának érvénytelenségére az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján, mivel a jognyilatkozat a jogszabályok megkerülésére irányult. Álláspontja szerint a felmondás érvénytelensége miatt a kereset elutasításának lett volna helye az rPp. 122. §-a, az rPtk. 198. §-a alapján. Az ügyben eljáró bíróságok az rPp. 213. § (1) bekezdésének megsértésével, erre irányuló kérelem nélkül végezték el a felmondási okokkal kapcsolatos jognyilatkozat pótlását, az elsőfokú bíróság ugyanakkor nem bírálta el a túlfizetésre irányuló beszámítási kifogást, amire a másodfokú eljárásban már nem volt jogi lehetőség. A III/1339/2016 AB határozat értelmében a tisztességtelenül felszámított összeget előtörlesztésként kellett volna értékelni, ebből következően az alperes csak akkor mondhatta volna fel a felek szerződését, ha a felperes hátralékának összege jelentősen meghaladta volna a felmondáskor beszámításra alkalmas túlfizetést.
- [24] Sérelmezte, hogy a viszontkereset összezszerűségével kapcsolatban vizsgálat és bizonyítási eljárás az eljárásban nem történt. Utalt a pertárgyérték téves meghatározására, emiatt az rPp. 24. § (1) bekezdése, 79. §-a sérelmére.
- [25] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

- [26] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt nem találta jogszabálysértőnek.
- [27] Az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdése, valamint az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény iránymutatása alapján előrebozsátja a Kúria, hogy a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek – az előterjesztésére biztosított határidőn belül – valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel, ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított

felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet - vonatkozó részében - a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával utóbb. felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie.

- [28] A felperes 2018. szeptember 20-i beadványa - a felülvizsgálati kérelem határidejének leteltét követően - meg nem engedett kiegészítést tartalmazott a felülvizsgálati kérelem petituma, illetve jogi hivatkozásai tekintetében, ezért az előzőekben kifejtettek miatt nem volt figyelembe vehető a felülvizsgálati eljárásban. A törvényi határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányossága kizárta a felülvizsgálati eljárásban a DH2. tv. rendelkezései megsértésének vizsgálatát, mivel a jogszabálysértés szöveges körülírását az eredeti felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta. Érdemben nem vizsgálhatta a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek az árfolyamkockázattal összefüggésben előadott hivatkozását sem, ugyanis ennek megfelelő - a jogszabálysértéssel összhangban megfogalmazott - határozott kérelmet a Kúria döntésére nem fogalmazott meg a felperes a felülvizsgálati kérelmében, csak a perorvoslati kérelem meg nem engedett kiegészítésében. A szükséges tartalmi elemek - petitum, jogszabálysértés megfelelő körülírása - hiányában nem volt érdemben vizsgálható a felülvizsgálati kérelem a perköltség körében sem.
- [29] Érdemben vizsgálta a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárási szabálysértéseket, amelyekre alapítottnan a felperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével a per megszüntetését, illetve az ügy áttételét kérte a hatáskörrel rendelkező bírósághoz.
- [30] Tévesen állította a felperes az eredetileg megjelölt alperes megszűnését az elsőfokú eljárás alatt, ugyanis a cégjegyzék adatai szerint az alperes jogelődjének átalakulása (beolvadása) 2017. január 1-jei hatállyal - azaz az elsőfokú ítélet meghozatalát követően - következett be, amelyre tekintettel az ügyben eljáró bíróság az eljárás fellebbviteli szakaszában alakszerű határozatot hozott az alperesi jogutód perbelépésének engedélyezéséről.
- [31] Az ügyben eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül foglaltak állást a hatáskör és illetékesség kérdésében. A törvényszék hatáskörébe tartozó kereset meghatározta egyúttal az ügyben első fokon eljáró törvényszék hatáskörét a perértéknél fogva járásbíróság elé tartozó viszontkereset elbírálására is, amelyet az alperes a per részbeni, a keresetre kiterjedő megszüntetése előtt, 2014. április 3-án terjesztett elő. A perindítás hatályai a viszontkereset közlésével, 2014. május 9-én beálltak [rPp. 128. §]. A felperes a keresetlevelében hivatkozott a felek közti szerződés alávetéses illetékességi szabályának tisztességtelenségére a kikötés mellőzése érdekében [2/2011. PK vélemény 5. a) pont], nyilatkozata a peres

eljárás egészére érvényesült, kihatott a viszontkeresetre is, amellyel az alperes az rPp. 147. § (1) bekezdése szerint megengedetten, a felperes keresetével azonos jogviszonyból eredő igényét érvényesítette. A felperes nyilatkozatának hatálya - érvelésével szemben - nem volt korlátozható és szűken értelmezhető.

- [32] A felülvizsgálati kérelem hivatkozásával szemben a jogerős ítélet a bizonyított tények helyesnek tartott jogi minősítésével, a kérelemhez kötöttség szabálya [rPp. 215. §] megsértése nélkül foglalt állást a felmondás tartalma és értékelése alapján a jognyilatkozat érvényességéről, ugyanígy a felek közti szerződés típusáról, amellyel a Kúria egyetértett. Helyesen mutattak rá az ügyben eljáró bíróságok, hogy a tisztességtelenül felszámított 722.613 Ft elszámolására is kiterjedt a módosított viszontkereset, amely összecszerűségében a felperes által vitatott részben igényelt bizonyítást [rPp. 141. § (2) és (6) bekezdés, 163. § (1) és (2) bekezdés].

Záró rész

- [33] A felperes az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg. Az illetékeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetékről - a 8. sorszámú kijavító végzéssel korrigáltan - az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 59. § (1) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése szerint rendelkezett.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson bírálta el.

, 2018. szeptember 25.

. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, . Gáspár Mónika s.k. előadó bíró,
Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelével: